

Til Norsk Sau og Geit

Høringsuttalelse – Forslag til endringer i erstatningsordninger for husdyr og tamrein

Viser til høringsbrev fra NSG datert 12.04.2012. Det er beklagelig at en så viktig høring kommer på den travleste tida for næringa, men engasjementet har vært bra rundt om i vårt fylke.

Utvalget uttaler i sin anbefaling at «De grunnleggende prinsipper er at ordningen skal være enkel og forståelig, effektiv og oppfattes rettferdig». Det er svært viktig at denne retningslinjen blir fulgt dersom erstatningsordningene, uansett endelig utseende, skal fungere for alle parter.

Søknadsskjemaet kan med fordel oppdateres til dagens behov. Opplysningene som skal inn på skjemaet må være relevante for det de skal brukes til.

Når det gjelder krav til dokumentasjon av saueholdet så er det mange krav som allerede er oppfylt i de fleste besetninger gjennom ulike regler og forskrifter. Dersom innrapporteringene kunne effektiviseres og forenkles, ville dette vært tidsbesparende for brukeren. Dataflytordningen bør kunne ta inn denne informasjonen som så kan hentes ut og brukes. Det finnes allerede i dag krav om dokumentasjon av helsetilstand(helsekortene som er attestert av veterinær), slakteoppgjørslister ligger både hos slakteriene og hos brukeren, individliste for tapte dyr er en selvfølge. Det er allerede krav til individmerking. Hva utvalget legger i veterinærkontroller er ikke helt klart. Skal dette være for å kontrollere helsestatus ved beiteslipp er det noe som lett lar seg gjennomføre fra brukerens side. De aller fleste forslagene fra utvalget kan dokumenteres gjennom at brukeren er med i OBB og Sauekontrollen eller LED-sau. Det er svært viktig at ikke medlemmer i LED-sau blir glemt. Dette er et tilsvarende godt hjelpemiddel som Sauekontrollen og må sidestilles. Dette er hjelpemidler som kan dekke de fleste dokumentasjonskrav utvalget etterspør allerede i dag.

«Foretak som beiter i områder med høy risiko for rovviltskader må forvente årlige tap av sau. I slike tilfeller er det naturlig at foretaket iverksetter de tiltak som er mulig for å forebygge tap av alle årsaker.» Det er nevnt økt tilsyn, radiobjeller, lammevekter ved beiteslipp ol. Det som ikke er nevnt i denne sammenhengen er kostnadene ved dette. Det er viktig å påpeke at det må være full kostnadsdekning for følgekostnader forårsaket av rovvilt. Vi vil også minne om at det i grønn sone ikke skal være rovdyr som utgjør et skadepotensiale. Når situasjonen likevel ser ut til å skulle være slik, er det ikke brukeren som skal belastes økonomisk for de tap dette fører til. Det er også viktig at brukere i blå og gul sone får full kompensasjon for de ulemper og belastninger de påføres både økonomisk og psykisk. Økte krav til brukeren, men også økte krav til myndighetene om å følge opp rovviltforliket og tilrettelegge praktisk og økonomisk i de ulike sonene.

Kodemerking er et godt hjelpemiddel i de fleste beitelag, men dette må standardiseres. Om ikke alle i et område har samme merking på sine sauer blir det uoversiktlig og virker helt mot sin hensikt. Slik det er i dag har ikke nødvendigvis alle innad i samme beitelag, og på langt nær alle beitelag lik koding. Dette gjør at det er umulig å bruke dette effektivt for oppsynet. Der det fungerer, gir dette en god indikasjon på om det er urolig og tap i et område.

Erstatningssatsenes størrelse må fortsatt revideres ofte og parametrene bør verifiseres med tanke på fortsatt gyldighet. Dette er et selvsagt, stadig pågående arbeid. Om en da ser litt på de ulike modellene er det ikke enkelt å se at en skal kunne overholde rovviltforlik og holde konfliktnivået nede. Utvalget anbefaler en nærmere utredning av to mulige modeller i sitt brev til Miljøverndepartementet.

Pkt 8.3 Geografisk differensiert erstatning. «Dette alternativet går ut på å erstatte alt tap utover normaltapp, uavhengig av tapsårsak, i områder med en viss forventet forekomst av rovvilt.» Hedmark Sau og Geit mener at det historiske normaltappet som Fylkesmannen trekker fra før erstatning gis, dekker alt tap som skyldes sjukdom, uhell og ulykker. Alt tap utover normaltappet skal derfor, uansett modell erstattes fullt ut.

Og videre «Skadedokumentasjon vil fortsatt være påkrevd i områder utenfor risikoområdet. En slik ordning må premiere særskilt de som gjør et arbeid med å lete kadaver.» Dette gir store følgekostnader som må dekkes fullt ut. Når grensene settes på et kart ut fra observasjoner av dyr, vil en del områder som får store tap falle utenfor risikozonen. Premiering for leting av kadaver er vel og bra, men vi vil vise til prosjektet «Kadaver opp av myra» som har vært gjennomført i Folldal i 3 beitesesonger med støtte fra fylket. Bakgrunnen for at prosjektet ble startet var Fylkesmannens innskjerpede krav til dokumentasjon for å få full erstatning i 2008. Folldal har sikre forekomster av jerv og kongeørn og fikk en tydelig forverring av tapstalla fra ca.1995. Det er ingen tvil om at tapene skyldes rovvilt. Prosjektet viser i midlertid at sjøl med trente hundekvipasjer i beiteområdene er det så å si umulig å finne mange nok kadaver tidlig nok til å tilfredsstille dokumentasjonskravet til full erstatning. Ettersom utvalget ønsker at erstatningsmodellen må kombineres med en ordning som krever dokumentasjon etter mønster fra eksisterende erstatningsregler i områder uten fast forekomst av rovvilt, bør en ta disse erfaringene med i betraktningen.

Og «Dette alternativet forutsetter at det defineres årlig risikokart der forventning om rovviltskader er høy.» Hva ligger da i begrepet «risikokart»? Områdene våre er allerede delt inn i grønn, blå og gul sone. Skal dette kartet komme i tillegg? Det er svært mye rovvilt og store tap i alle sonene. Om det skal bli enda flere grenser og inndelinger å forholde seg til, tror vi at det vil bli svært uoversiktlig for både forvaltningen og oss som brukere. Dette vil gi nok en usikkerhet for fremtiden spesielt for de brukerne som ligger i grenseområdene siden dette skal revideres årlig. Rovviltforliket fikk full støtte i Stortinget og det er det vi må forholde oss til. Ikke blande inn enda flere inndelinger som i tillegg skal endres hvert år. Om det er forutsigbarhet de er ute etter, så er ikke dette noen god modell.

Når utvalget i tillegg vil sette en erstatningssats som er lavere enn forventet oppnådd slakteverdi, kan ikke det sees på som annet enn et forsøk på å unngå erstatningsansvaret sitt. Vi kan ikke se at dette samsvarer med full erstatning for tap til rovvilt. Dette vil heller tappe næringa for midler som kunne vært brukt til tapsreduserende tiltak. Brukeren spekulerer ikke i å miste produksjonsdyr for «lettvindt» å ta imot erstatning i stedet.

Pkt 8.4 Erstatning for tap av sau på beite. Med tidligere nevnte innvendinger i punktet over friskt i minne, er vi positive til å redusere antall ordninger. Men det er viktig at normaltapp respekteres og at alt tap i rovviltområder utover normaltapp skal erstattes. Dette må ikke bli nok et forsøk på ansvarsfraskrivelse fra myndighetenes side. Det er viktigere med insitament til tapsreduksjon heller enn hele tiden å mistenke brukeren for å spekulere i erstatningsordningene. Dette skaper ikke gjensidig tillit. Erstatningssatsene må gjenspeile faktiske tap.

Om det skulle bli slik at forvaltningen velger å redusere kravet til skadedokumentasjon som grunnlag for erstatning ville det gitt brukeren en bedre oppsyns-hverdag. Derimot må det jobbes før økte tilførsler til FKT-tiltak ut til fylkene. Det er positivt med utvikling og bruk av ny teknologi, men det er en lang vei før alle kan ta dette i bruk. Dette er dyre løsninger og så lenge det bare er løsninger som

Hedmark Sau og Geit

går på mobilnettet, er det mange steder dette ikke kan brukes. Dette er tiltak som gjør sporing av sau og lam lettere, både for å avverge tap på beite og lette arbeidet med å finne at dyra om høsten.

Når det gjelder bestandsregistreringer av rovvilt, er dette i alle tilfeller en nødvendighet for at forvaltningen skal kunne følge opp rovviltforliket. Det er viktig å vite hvor store bestander vi har og hvor de er for at dette ikke skal komme helt ut av kontroll.

MVH

Hege Eithun Brendryen

Leder, Hedmark Sau og Geit